

**Revurdering af miljøgodkendelse
meddelt den 9. 12. 2009**

for svineproduktionen på

**Sdr. Hjermvej 21
7560 Hjerm**

Struer Kommune

OPLYSNINGER OM BEDRIFTEN

Landbrugets beliggenhed:	Sdr. Hjermvej 21, 7560 Hjerm
Art:	Svinebrug, produktion af mere end 210 DE slagtesvin
Matrikel nr.	7m m.fl., mellemste del, Hjerm Sogn
Ejer:	Jens Christian Pedersen
Tlf.:	97464020
E-mail:	ausum@post4.inet.tele.dk
CVR-nummer:	58023116
Listebetegnelse:	I 101 Anlæg for husdyrproduktion for mere end 210 DE i slagtesvin (over 30 kg)
Tilsynsmyndighed:	Struer Kommune
Revurderingens dato:	9. 12. 2009
Rådgiver:	Heden og Fjorden, Karen V. Thomasen
Journal nr.	09.02.15-P19-2-05

Rådgiver for Struer Kommune: Orbicon A/S, Peter Nygaard

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING.....	4
REVURDERING	5
OFFENTLIGGØRELSE	7
KLAGEVEJLEDNING	7
SAGENS INDBRINGELSE	10
LOVGRUNDLAG	10
SAGENS BILAG	10
BELIGGENHED	10
INDRETNING OG DRIFT	11
Husdyrbrugets produktion:	11
SAMLET VURDERING	23

INDLEDNING

Struer kommune har i 1995 miljøgodkendt produktionen af 9.000 slagtesvin på bedriften beliggende Sdr. Hjermvej 21, 7560 Hjerm, matr. nr. 7m m.fl., mellemste del, Hjerm Sogn. Bedriften er, med Struer Kommunes accept, i 1997 udvidet til en årlig produktion af 9.500 slagtesvin.

Virksomheder, herunder landbrug, der har en miljøgodkendelse, skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, dog første gang, når der er forløbet 8 år - have taget deres miljøgodkendelse op til revision, jf. § 18 i Godkendelsesbekendtgørelsen¹. Da der er forløbet mere end 8 år siden miljøgodkendelsen er meddelt, tages godkendelsen nu op til revision. Da sagen er påbegyndt inden Husdyrgodkendelsesloven trådte i kraft den 1. januar 2007, færdigbehandles den efter Miljøbeskyttelseslovens regler.

Ejendommen er en godkendelsespligtig ejendom med mere end 210 DE (DE) i slagtesvin.

Der produceres på ejendommen årligt 9.500 slagtesvin med en maksimal vægt på 105 kg.

Sagen har, efter aftale med Struer Kommune, som er tilsyns- og godkendelsesmyndighed, været behandlet i Orbicon A/S, som har udarbejdet forslag til revurderingen.

I forbindelse med revurdering af en miljøgodkendelse skal tilsynsmyndigheden vurdere, om virksomheden medfører væsentlig forurening og kan i så tilfælde meddele påbud om, at forureningen skal nedbringes, herunder at der skal gennemføres bestemte foranstaltninger efter § 41 stk. 1 i Miljøbeskyttelsesloven², blandt andet hvis:

- der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning,
- forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse,
- forureningen i øvrigt går ud over det, der blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse,
- væsentlige ændringer i den bedste tilgængelige teknik skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, uden at det medfører uforholdsmæssigt store omkostninger.

Endvidere kan kontrolvilkår ændres i henhold til Miljøbeskyttelseslovens §72 stk. 2.

---

¹ Bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed nr. 1640 af 13. december 2006

² Lov om miljøbeskyttelse nr. 358 af 6. juni 1991, Jf. lovbek. [LBK nr. 1757 af 22. december 2006](#)

REVURDERING

Ejendommen er miljøgodkendt i 1995. På baggrund af dette, tages godkendelsen op til revurdering.

STRUER KOMMUNES AFGØRELSE

Struer Kommune finder på baggrund af den gennemførte revurdering, at virksomheden fortsat kan drives på stedet uden at påføre omgivelserne væsentlig forurening ved overholdelse af de i miljøgodkendelsen – og i denne revurdering – fastlagte vilkår.

Der findes anledning til at ændre følgende af de eksisterende vilkår i godkendelsen

Vilkår 1.2 ændres til følgende ordlyd:

Vilkår 1.2 *Godkendelsen omfatter maksimalt årlig opfedning af 9.500 slagtesvin 31-105 kg. Dette svarer til 283,3 DE, jf. Husdyrgødningsbekendtgørelsen³. Dyreholdet må ikke ændres, før tilsynsmyndigheden har vurderet, om ændringen kræver ny godkendelse eller tillæg til godkendelsen.*

Vilkår vedrørende olie- og kemikalieaffald ændres til følgende ordlyd:

Vilkår 7.1 *Affald, herunder farligt affald (olie- og kemikalieaffald), skal bortskaffes i overensstemmelse med Struer Kommunes affaldsregulativer. Virksomhedens olie- og kemikalieaffald skal til enhver tid opbevares i tæt emballage og stå overdækket på fast, tæt bund uden mulighed for afløb til kloak, jord eller lignende og således, at der er opsamlingskapacitet til en mængde, svarende til rumindholdet af den størst benyttede beholder*

Den eksisterende godkendelse suppleres med følgende vilkår

Vilkår 6.9 *Virksomheden skal, på tilsynsmyndighedens anmodning, fremsende den fornødne dokumentation i form af målinger og evt. beregninger til eftervisning af virksomhedens samlede lugtbidrag. Kravet om dokumentation af lugtforholdene kan højst fremsættes én gang årligt, med mindre den seneste kontrol*

---

³ Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 1695 af 19. december 2006.

viser, at lugtbidraget fra virksomheden væsentligt overskrider det, der har ligget til grund for denne godkendelse.

*Måling/beregning af lugtgener skal udføres af et firma, der er akkrediteret til at udføre disse målinger/beregninger, eller som kan godkendes af tilsynsmyndigheden. Måleprogram og målemetode skal forlægges tilsynsmyndigheden til udtalelse inden målingerne udføres. Lugtberegningen kunne f.eks. være en OML-model. Rapport med resultat af målinger/beregninger skal indsendes til tilsynsmyndigheden **senest 3 måneder** efter målingernes udførelse.*

Dokumentationen skal danne grundlag for tilsynsmyndighedens vurdering af, om lugtgenerne er over eller under niveauet for, hvad der kan accepteres. Dog skal det pointeres, at der ved prøvetagning skal være tale om en repræsentativ prøve.

Foranlediges en lugtmåling udført med baggrund i klage fra en nabo, skal en lugtmåling tage udgangspunkt ved klagers beboelse eller opholdsarealer.

Viser lugtmålinger/-beregninger, at virksomheden giver anledning til et større lugtbidrag end forudsat ved meddelelse af godkendelsen, skal virksomheden efter nærmere aftale med tilsynsmyndigheden foretage afhjælpende foranstaltninger.

Vilkår 6.10 *Dokumentation i form af kvitteringer, sædskifte- og gødningsplaner, forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) m.v. opbevares i mindst 5 år og forevises på forlangende.*

Vilkår 6.11 *Virksomheden skal føre journal over slagtesvineproduktionen, der skal opbevares i mindst 5 år. Journalen skal forevises tilsynsmyndigheden på forlangende.*

I journalen registreres følgende:

- *produktionsniveau for antal og vægt for smågrise og slagtesvin samt antal af slagtesvin, evt. i form af effektivitetskontrol og slagterifregninger.*

Følgende vilkår fjernes fra den eksisterende godkendelse

Vilkår 1.3, 4.2, 4.3, 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6 og 6.7

Nye og ændrede vilkår 1.2 og 7.1 samt fjernelse af vilkår 1.3, 4.2, 4.3, 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6 og 6.7 gives som påbud i henhold til § 41 i miljøbeskyttelsesloven. Vilkår 6.9, 6.10 og 6.11 gives som påbud efter § 72, stk. 2 i miljøbeskyttelsesloven².

Næste regelmæssige revurdering skal iværksættes inden 9. december 2019.

OFFENTLIGGØRELSE

Afgørelsen vil blive offentliggjort onsdag den 9. december 2009 ved annoncering i Ugeavisen Struer. Afgørelsen er desuden udsendt til relevante høringsparter jf. udsendelseslisten, side 8.

KLAGEVEJLEDNING

Afgørelsen kan påklages til Miljøklagenævnet inden 4 uger fra offentliggørelsens dato. Afgørelsen består i, at de fleste af godkendelsens vilkår bibeholdes, 2 af de eksisterende vilkår ændres, og der tilføjes 4 nye vilkår. De bibeholdte vilkår kan ikke påklages, men beslutningen om, at der ikke skal ændres i de eksisterende vilkår, kan påklages. De reviderede og de nye vilkår kan også påklages.

Klageberettiget er enhver, der har væsentlig individuel interesse i sagens udfald samt visse foreninger, der er nævnt på vedlagte liste.

Eventuel klage stiles til Miljøklagenævnet, men indsendes til Struer Kommune, Østergade 11-15, 7600 Struer, som sender den videre med eventuelle supplerende oplysninger. Klagen skal være forvaltningen i hænde **senest den 6. januar 2010, kl. 15,30**. Såfremt revurderingen bliver påklaget, vil dette straks blive meddelt ansøgeren.

En klage over beslutningen om, at revurderingen ikke medfører ændringer i den eksisterende godkendelse, har ikke opsættende virkning. En klage over de nye vilkår har opsættende virkning, medmindre Miljøklagenævnet bestemmer andet.

Denne afgørelse kan endvidere indbringes for domstolene, jf. miljøbeskyttelseslovens § 101. En eventuel sag skal være anlagt inden 6 måneder efter annonceringen.

På Struer Kommunes vegne

Kristian Iversen
Agronom

Kurt Vanggaard
Natur- og Miljøchef

Udsendelsesliste

Jens Christian Pedersen, Sønder Hjermvej 21, 7560 Hjerm (ansøger)
Heden og Fjorden, Nupark 47 G, 7500 Holstebro, att.: Karen Thomasen
kvt@hflc.dk

Henrik Sørensen, Sønder Hjermvej 17, 7560 Hjerm (nabo)

Elinor Strøm og Kurt Als Bach, Sønder Hjermvej 19 (nabo)

Banedanmark, Amerika Plads 15, 2100 Kbh. Ø (nabo Sønder Hjermvej 19)

Hjerm Vestre Menighedsråd, c/o Britta L. Sunesen, Præstegårdsvej 12, 7620
Lemvig (nabo Kirkevej 9, 18 A og 18 B)

Frede Kloch Sørensen, Kirkevej 13, 7560 Hjerm (nabo)

Kari Pilgaard Poulsen og Marcel Delmond Havemann, Kirkevej 15, 7560 Hjerm
(nabo)

Holger Christian Gosvig, Kirkevej 17, 7560 Hjerm (nabo)

Ingrid Thrane og Henning Melgaard, Kirkevej 19, 7560 Hjerm (nabo Kirkevej
19 og 21)

Bent Nielsen, Kærgårdmark 1, 7560 Hjerm (nabo)

Hilda Refsgaard, Kærgårdmark 2, 7560 Hjerm (nabo)

Kirsten og Peder Mark Jensen, Kærgårdmark 3, 7560 Hjerm (nabo)

Bente og Rene Øgendahl, Kærgårdmark 4, 7560 Hjerm (nabo)

Graeme Scott Martin, Kærgårdmark 5, 7560 Hjerm (nabo)

Struer Forsyning Vand a/s, Jyllandsgade 1, 7600 Struer, e-mail

forsyning@struer.dk

Danmarks Naturfredningsforening Struer, Poul-Ole Jensen, Serup Kirkevej 19,
7790 Thyholm e-mail struer@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masedøgade 20, 2100 København Ø, e-
mail dn@dn.dk

Miljøcenter Ringkøbing, Holstebrovej 31, 6950 Ringkøbing, e-mail

post@rin.mim.dk

Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Midtjylland, Lyseng Allé 1, 8270
Højbjerg, e-mail midt@sst.dk

Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia, e-mail mail@dkfisk.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund, att.: Jens K. Thygesen, Skyttevej 4, 7182 Bedsten,

e-mail jkt@sportsfiskerforbundet.dk

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, att.: Niels Barslund, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, e-mail natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Peder J. Pedersen, Mejdalvej 14, 7500 Holstebro, e-mail struer@dof.dk

Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N, e-mail info@ecocouncil.dk

Holstebro Museum, e-mail niels.terkildsen@holstebro-museum.dk

MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING

SAGENS INDBRINGELSE

Sagen er fremkommet i forbindelse med revurdering af svineholdet på denne ejendom, da den gældende godkendelse er over 8 år gammel. Struer kommune har i 1995 miljøgodkendt produktionen af 9.000 slagtesvin. Bedriften er, med kommunens accept, i 1997 udvidet til en årlig produktion af 9.500 slagtesvin.

LOVGRUNDLAG

Revurderingen er udarbejdet i henhold til Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1640 af 13. december 2006 om godkendelse af listevirksomhed, (Godkendelsesbekendtgørelsen) samt Miljøstyrelsens vejledning nr. 4, 1997 om godkendelse af husdyrbrug. § 18 i godkendelsesbekendtgørelsen angiver, at landbrug, som er (i)-mærket i bilaget til samme bekendtgørelse, skal tages op til vurdering senest 8 år fra godkendelsestidspunktet og derefter mindst hvert 10. år. Vilkårene skal om nødvendigt ændres ved påbud iht. Miljøbeskyttelsesloven.

Da sagen er påbegyndt inden Husdyrgodkendelsesloven trådte i kraft den 1. januar 2007, færdigbehandles den efter Miljøbeskyttelseslovens regler.

SAGENS BILAG

Følgende bilag er indgået i behandling af sagen:

- oplysninger indsendt i forbindelse med ansøgning om revurdering september 2007,
- den gældende godkendelse af den 20. marts 1995,
- diverse supplerende oplysninger,
- kortbilag m.v.

BELIGGENHED

Bedriften er beliggende Sdr. Hjermvej 21, 7560 Hjerm, matr.nr. 7m m.fl., mellemste del, Hjerm Sogn.

I forhold til kommuneplanen er ingen af ejendommens arealer lokalplanlagt eller beliggende i byzone. Arealerne er udelukkende omfattet af kommuneplanens bestemmelser for det åbne land.

Ejendommen er beliggende mere end 534 m fra nærmeste samlede bebyggelse. Den nærmeste nabo er beliggende ca. 123 m nord for ejendommens stalde.

Gener ved naboer

Der har ikke været klaget over lugt, støj eller lignende fra staldene.

INDRETNING OG DRIFT

Husdyrbrugets produktion

Der produceres årligt 9.500 slagtesvin 31-105 kg på ejendommen. Der er maksimalt 2.360 slagtesvin i staldene på samme tid.

Oprindeligt blev besætningen i 1995 godkendt til årlig produktion af 9.000 slagtesvin. I 1997 er det af Struer kommune i brev accepteret, at der årligt produceres 9.500 slagtesvin på ejendommen.

Dyrehold

Ejendommen er en godkendelsespligtig ejendom med mere end 210 dyreenheder (DE) i slagtesvin (over 30 kg). Det samlede dyrehold på ejendommen er endvidere på mere end 250 DE.

Husdyrgødningsproduktion og opbevaringskapacitet

Der produceres årligt ca. 4.500 tons flydende husdyrgødning inkl. spild- og vaskevand.

Der findes 3 gyllebeholdere på bedriften:

Beholdernr. iht. situationsplan (bilag 7)	Størrelse (m ³)	Opførelses år	Beholdertype	10 års beholderkontrol
1	1.240	1984	Åben, LECA	25-11-1998
2	1.530	1988	Teltoverdækning	19-05-2008
3	1.500	1998	Teltoverdækning	19-05-2008
Gyllekanaler	795			

Tabel 1. Gyllebeholdere

Den samlede opbevaringskapacitet for flydende husdyrgødning på bedriften er ca. 5.065 m³, hvilket svarer til ca. 13 måneders opbevaringskapacitet. Der er etableret flydelag ved tilførsel af LECA i den ene gyllebeholder. Der er etableret teltoverdækning på to gyllebeholdere.

Landbrugsareal / harmoniforhold

Det areal, der er til rådighed for udbringning af husdyrgødning, er på 137,16 ha ejet og lejet jord. Resterende husdyrgødning afsættes i gylleaftaler (136,96 ha). Der tilføres 42 DE svinegylle fra anden ejendom. Det generelle harmonikrav på 1,4 DE/ha er opfyldt, idet der udspreddes 1,38 DE/ha.

Der er beregnet et årligt fosforunderskud på 1,5 kg P/ha pr. år. Det generelle krav iht. til fosforoverskud i ansøgningsystemet er beregnet til maks. 2,3 kg P/ha/år, som dermed er overholdt.

Der er beregnet en udvaskning af kvælstof til overfladevand på 54,3 kg N/ha/år. Det generelle krav iht. til ansøgningssystemet er beregnet til maks. 54,5 kg N/ha/år, som dermed er overholdt. Dette er bl.a. opnået ved, at der er mere udspretningsareal til rådighed, end det generelle harmonikrav kræver.

Struer Kommune vurderer, at udvaskning af N og P fra markdriften ligger på et acceptabelt niveau, idet samtlige afskæringskriterier i henhold til Husdyrgodkendelsesloven er overholdt.

Der er indføjet nyt vilkår 6.10 om, at dokumentation af sædskifte- og gødningsplaner, forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) m.v. opbevares i mindst 5 år og forevises på forlangende. På denne måde kan det kontrolleres, at bedriften overholder vilkår om markdriften.

Grundvand

Udspretningsarealerne mark nr. 1-0, 2-0, obj-58 og obj-60 ligger indenfor område med særlige drikkevandsinteresser, nitratfølsomme indvindingsopland og vandindvindingsopland til hhv. 1-0; Holstebro Mejeri, 2-0; Holstebro Mejeri, Holstebro Vandværk og Frøjk Vandværk, obj-58; Holstebro Vandværk og Frøjk Vandværk, obj-60; Holstebro Mejeri og Hjerm Vandværk. Yderligere ligger obj-60 inden for hygiejnezone for Hjerm Vandværk vandværksboringer.

De resterende udspretningsarealer ligger udenfor område med nitratfølsomme indvindingsopland og hygiejnezone for vandværksboringer. Der vurderes i det følgende derfor kun på udspretningsarealerne mark nr. 1-0, 2-0, obj-58 og obj-60, da risiko for forurening af grundvand vil forekomme her.

Terrænkoten for udspretningsarealerne 1-0, 2-0 ligger i kote mellem 34 og 42 meter, faldende mod syd.

Terrænkoten for udspretningsarealerne obj-58 ligger i kote mellem 37 og 48 meter, faldende mod øst.

Terrænkoten for udspretningsarealerne obj-60 ligger i kote mellem 30 og 42 meter, faldende mod syd og nord.

Ved udspretningsarealerne 1-0 og 2-0 er der et lerdække på ca. 2,5 meter over grundvandsmagasinet.

Ro-vandspejlet ses i nærmeste boring på 13 meter under terræn. Det øvre og dybe grundvandsmagasins trykpotentiale er i kote henholdsvis 25 meter og 25 meter, begge faldende mod nordøst. Det er ud fra nuværende viden svært at sige om der er en opadrettet eller nedadrettet gradienten i grundvandsmagasinerne.

Ved udspretningsarealerne obj-58 er der et lerdække på ca. 33 meter over grundvandsmagasinet.

Ro-vandspejlet ses i nærmeste boring på 16 meter under terræn. Det øvre og dybe grundvandsmagasins trykpotentiale er i kote henholdsvis 25 meter og 24 til 25 meter, begge faldende mod nordøst. [Der er en svag nedadrettet gradient, som medfører transport af stoffer fra overfladen til grundvandet.

Ved udspretningsarealerne obj-60 er der et lerdække på ca. 42,5 meter over grundvandsmagasinet.

Ro-vandspejlet ses i nærmeste boring på 8,7 meter under terræn. Det øvre og dybe grundvandsmagasins trykpotentiale er i kote henholdsvis 25 meter og 23 til 25 meter, begge faldende mod nordøst. Der er en svag nedadrettet gradient, som medfører transport af stoffer fra overfladen til grundvandet.

Ved arealerne obj-58 og obj-60 er der altså ud fra nuværende viden godt lerdække og der vil ikke forekomme strømning af stoffer fra overfladen og nedad til underliggende grundvand, mens der ved arealerne 1-0 og 2-0 er et dårligt lerdække og strømning af stoffer sker fra overfladen og nedad til underliggende grundvand.

Ud fra den viden om de områder, hvor der skal udarbejdes en indsatsplan i Struer Kommune vurderes det om udspretningsarealer ligger indenfor, udenfor eller om denne viden ikke forligger, da Miljøcenter Ringkøbing ikke har foretaget en kortlægning af området endnu. De pågældende udspretningsarealer ligger i område hvor der ikke er foretaget en kortlægning endnu for Struer Kommune, arealerne obj-58 og 2-0 ligger imidlertid inden for indsatsplanområde for Holstebro Vandværk i Holstebro Kommune.

Den beregnede udvaskning af nitrat fra rodzonen på udspretningsarealerne 1-0 og 2-0 er ifølge ansøgningseskemaet beregnet til 48 mg/l, med en merbelastning på 0 mg/l.

Der er foretaget en vurdering på baggrund af de kvalitetskrav listet i EU's Grundvandsdirektiv. Det vil på baggrund af ovennævnte ikke være svært at overholde kvalitetskravet i grundvandsdirektivet med et nitratindhold på maksimalt 50 mg/l i grundvandet med den beregnede udvaskning af nitrat på de pågældende arealer.

Grundvandsdirektivet er en opfølgning på Vandrammedirektivet, som endnu ikke er implementeret i dansk lovgivning, og bliver det først med Vandplanerne i december 2009.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at der i revurderingen af miljøgodkendelsen af ejendommen Sønder Hjermvej 21, 7560 Hjerm **ikke skal** sættes yderligere vilkår vedr. grundvandsbeskyttelse.

Lugt og luft

Den væsentlige kilde til forurening fra dyrehold er lugt fra staldventilationsluft, mens udbringning og opbevaring af gødning kun i mindre omfang giver anledning til lugtgener, hvis reglerne vedrørende håndtering og opbevaring af gødning efterleves.

Mange forhold kan influere på lugtemissionen fra staldene. Ud over arten, antallet, størrelsen samt sammensætningen af dyreholdet er det f.eks. staldindretning, ventilationsanlæggets udformning, belægningsgrad, strøelse, gødningshåndtering, fodring, drikkevandssystem samt hygiejne i stalden. Ved kommunens miljøtilsyn på virksomheden er der ikke konstateret væsentlige lugtgener.

For at begrænse ventilationsluftens lugtindhold er det vigtigt at sikre en god staldhygiejne, og at produktionsforhold og arbejdsgange tilrettelægges, så dannelse af lugtende stoffer begrænses mest muligt, således at mindst mulig lugt bortventileres til det fri.

Det samlede lugtindtryk fra staldventilationen skyldes en lang række lugtintensive stoffer, som optræder i forskellige blandinger og i ret små mængder. De vigtigste stoffer er ammoniak, aminer, svovlsyre, mercaptaner og fedtsyrer.

Ejendommen er beliggende i landzone med nærmeste nabobeboelse beliggende i en afstand af ca. 123 m fra staldbygningerne. Lugtberegninger foretaget i henhold til Miljøstyrelsens vejledninger viser, at de fastlagte genekriterier er overholdt, idet den vægtede gennemsnitsafstand er længere end 50 % af korrigeret geneafstand.

Der har ikke været klager over lugt fra ejendommen siden udstedelse af miljøgodkendelsen i 1995.

Der kan ved konstatering af væsentlige lugtgener (vilkår 3.1) kræves en regulering af lugtimmissionen fra staldventilationsluften, hvis lugtgenerne skønnes at være væsentligt større, end der blev lagt til grund i 1995.

Nærmeste beskyttede naturområder iht. § 3 i Naturbeskyttelsesloven⁴ er ca. 300 m øst og vest for driftsbygningerne. Her ligger beskyttede søer (bilag 2). Nærmeste beskyttede naturområde iht. Husdyrlovens § 7 er ca. 560 m nord for driftsbygningerne. Her ligger et kalkoverdrev, der er B-målsat i Regionplan 2005. Størstedelen af overdrevet er kulturpåvirket og domineres af draphavre, hundegræs og andre kulturbegunstigede arter. En mindre del af overdrevet er dog relativt upåvirket og her findes hjertegræs og den i Jylland meget sjældne Blodstillende Bibernelle. Arealet afgræsses af ungkreaturer.

---

⁴ Naturbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr 1042 af 20. oktober 2008

Stald- og opbevaringsanlæggene giver anledning til en ammoniakfordampning svarende til 4.850 kg N/år. Kvælstofdeposition i overdrevet er herfra 0,73 kg N/ha/år. Den anbefalede tålegrænse for kalkoverdrev er 15 kg. N/ha/år. Baggrundsbelastningen er ifølge tabel fra 2007 13 kg N/ha/år, og tålegrænsen overskrides derfor ikke. Der sker ikke nogen merdeposition af ammoniak fra bedriftens anlæg til naturarealer, da dyreholdet ikke forøges.

På denne baggrund vurderes det, at virksomheden kan fortsætte sin drift som hidtil, uden at give anledning til uacceptable lugtgener for de omkringboende samt kvælstofbelastning i form af ammoniakdeposition i de omkringliggende naturarealer.

Støj

Den væsentligste vedvarende støjbelastning fra svinefarme stammer hovedsageligt fra ventilationsanlæggene. Endvidere vil forefaldende arbejde med maskiner og køretøjer også kunne give anledning til støjgener, specielt i perioder med markarbejde som høst m.v.

Der har ikke været klager over støj fra virksomheden. For at beskytte de omkringboende, er der i den eksisterende godkendelse stillet konkrete krav til den maksimalt tilladte støjemission. Såfremt der er tvivl om virksomhedens drift kan leve op til de fastsatte grænser, er der i den eksisterende godkendelse stillet krav om målinger.

Skadedyr og fluer

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m. v.), som straks skal afhjælpes. Desuden skal fluer bekæmpes effektivt, jævnfør eksisterende vilkår nr. 5.2 i miljøgodkendelsen.

Affald

For at undgå, at der opstår uhygiejniske forhold, skal opbevaring af selvdøde dyr foregå i lukket container eller lignende indtil bortskaffelse til autoriseret destruktionsanstalt kan ske, jf. eksisterende vilkår 4.5 i miljøgodkendelsen.

Farligt affald (olie og kemikalieaffald) skal, for at undgå forurening af jord og grundvand, opbevares på befæstet areal med overdækning og uden mulighed for afløb (nyt vilkår 7.1).

Ifølge Struer Kommunes affaldsregulativ er der regler for, at farligt affald, herunder spildolie, skal anmeldes og afleveres til godkendt modtager.

Spildevand

Spildevand fra staldene ledes til gyllesystemet. Vask af maskiner og sprøjteudstyr sker på støbt bund med afløb til gyllesystemet. Det vurderes, at

afledning af spildevand fra ejendommen sker miljømæssigt forsvarligt.

Miljø- og ressourcestyring og renere teknologi

For at sikre at bedriften udvikler sig i takt med de stigende krav til ressourcebevidsthed og miljøforhold, er det væsentligt at foretage en analyse af anvendelsen af ressourcer i landbrugsproduktionen.

Det drejer sig om at minimere anvendelsen af energi, næringsstoffer, vand, pesticider osv., så tabet til omgivelserne bliver minimeret under hensyntagen til, at produktionen skal være rentabel. Det er også vigtigt at støj, lugt og støv fra produktionen ikke giver anledning til væsentlige gener.

Miljø- og ressourcestyring bygger på en helhedsvurdering ud fra et princip om at stræbe mod renere teknologi i landbrugsproduktionen.

Renere teknologi sigter blandt andet på:

- at minimere forbrug af energi, vand og andre råvarer pr. produceret enhed,
- at udskifte miljøfarlige stoffer med mere miljøvenlige,
- at gøre arbejdsgange og processer mindre belastende for miljøet.

Ansøger har udarbejdet nedenstående redegørelse for BAT på bedriften:

Hensigtsmæssig drift og renere teknologi

- Bedriftens medarbejder uddannes løbende gennem kurser og efteruddannelse samt holder sig ajour via tidsskrifter m.m.
- Medarbejder er orienteret om, at ejendommen er miljøgodkendt, og hvilket ansvar der dermed følger.
- Affald bortskaffes så vidt muligt til genbrug.
- Der udarbejdes gødningsplaner og gødningsregnskab på bedriften, hvor såvel forbrug af handelsgødning som husdyrgødning dokumenteres.
- Rengøring i og omkring siloer og bygninger foretages jævnligt med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold.

Vandforbrug

Til aktiviteter, hvor der bruges vand, er det BAT at reducere vandforbruget ved at udføre følgende:

- Rengøring af dyrestald og udstyr med højtryksrensere efter hver produktionscyklus eller hver batch. Udførelse af regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild.
- Detektering og reparation af lækager.
- Der rengøres efter hvert hold grise – ca. 4 gange årligt. Gangarealerne rengøres oftere. Stierne iblødsættes via computerstyret iblødsætningsanlæg, og den efterfølgende rengøring bliver derved med et lavere vandforbrug. Der køres med effektive højtryksrensere og derved får man igen lavere vandforbrug.
- Der er for nylig opsat ekstra vandmålere for at holde kontrol med vandforbruget. Altså ekstra fokus på forbruget.
- Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.
- Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Energiforbrug

- Logistikken i forbindelse med afhentning af foder til blandedanlæg, er indrettet så afstanden giver færrest muligt driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget.
- Staldene er mekanisk ventilerede via et undertryksanlæg som er installeret i 1993, 1997 eller 2006. Der er tilkoblet alarmer og automatisk opluk ved strømsvigt. Ventilationen er optimeret for at give en god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation om vinteren. Ventilationssystemet efterses og rengøres jævnligt for at undgå modstand og for stort strømforbrug.

Opbevaring af gødning

- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle.
- Der er tale om en stabil gyllebeholder, der kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger
- Beholderens bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring
- Der er teltoverdækning på de to gylletanke, hvilket erstatter naturligt flydelag og samtidigt minimerer mængden af regnvand i gyllen. Der overvejes teltoverdækning på den sidste gylletank, hvilket sandsynligvis vil blive realiseret i forbindelse med opstart af Måbjerg Bioenergy.
- Der er konstant flydelag på gyllen (i tanken uden teltdug), og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 14 dage efter at der igen er gylle i tanken, er etableret flydelag
- Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på at flydelaget lever op til kravene.
- Tanken er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tanken hvert 10 år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Det er BAT at dække gyllebeholderne ved at bruge et af følgende:

- Et fast låg, tag eller en teltstruktur, eller
- et flydelag, såsom snittet halm, naturlig udtørringsskorpe, lærred, folie, tørv, ekspanderet ler (LECA) eller ekspanderet polystyren (EPS).

Der er teltoverdækning på de to af tankene i dag (3030 m³) og flydelag på den tredje.

Udbringning af husdyrgødning

- Udbringning af husdyrgødningen afpasses afgrødernes behov samt eventuel tilførsel af handelsgødning.
- Husdyrgødningen udbringes under hensyntagen til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.
- Husdyrgødning udbringes under hensyntagen til de generelle regler, og foregår i videst mulig omfang efter godt landmandsskab (BAT), hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.
- Gyllen udbringes med slæbeslanger eller nedfælder

Fodring

- Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden indenfor svinefodring
- Der anvendes vådfoder på ejendommen. Der anvendes enzymer efter behov på ejendommen.
- Der anvendes fasefodring, hvilket giver en optimal foderudnyttelse og lever op til BAT-kravene.

Staldteknologier:

Redegørelse for anvendelse af BAT generelt (svin)

Med henblik på at reducere NH₃-emissionen fra staldanlægget er det i henhold til BREF (2003) generelt BAT i svinestalde at reducere overfladearealet, hvorfra der kan ske NH₃-fordampning, at fjerne gyllen hyppigt fra gyllekanaler, at afkøle gødningsoverfladen samt at bruge overflader, der er nemme at rengøre.

I BREF står der, at følgende staldsystemer er BAT:

- Et fuld- eller delspaltegulv med et vakuumsystem nedenunder til hyppig fjernelse af gylle,
- et delspaltegulv og en reduceret gødningskanal,
- et fuldspaltet gulv med et vakuumsystem til hyppig fjernelse,
- et delvist spaltet gulv med reducerede gødningskanaler, med hældende vægge og et vakuumsystem, eller
- et delvist spaltet gulv med et centralkonvekst fast gulv eller et hældende fast gulv foran stien, en gødningsrende med hældende sidevægge og en hældende gødningsbeholder.

I følge Dansk svineproduktion er de 2 sidstnævnte staldtyper hollandske typer, som ikke har fundet indpas herhjemme.

Der er pt. 3 BAT-blade, som er reviderede og offentliggjorte 1. juni 09:

- Køling af gylle
- Forsuring af svinegylle
- Luftrensning med syre

Disse Bat-blade afløser de gamle Bat-byggeblade og Bat-kandidater

Derudover er der følgende gamle Bat-byggeblade, som bliver revurderet:

- Slagtesvin: delvist spaltegulv med 1/3 spaltegulvsareal (106.04-52)

Da et fuldspaltet gulv jf. Bref-dokumentet fra 2003 er at betragte som BAT vil ovennævnte gulvtyper til fulde opfylde BAT-kravet om anvendelse af teknologi med lavere NH₃-fordampning.

Renovering af stalde

Stald B er bygget i 1921/87 og renoveret i 1987.

Stald C er bygget i 1971 og renoveret i 1987.

Stald D er bygget i 1921 og 76, samt renoveret i 1987.

Stald F er bygget i 1976 og renoveret i 1987.

Stald Q er bygget i 1996.

Der er ingen behov for eller planer om renoveringer pt. Staldene holdes ved lige. Når staldene en gang skal renoveres, vil der blive taget højde for hvilke muligheder der er for at leve op til det, som til pågældende tidspunkt er BAT for staldsystemer.

Gulvene i staldene er drænet gulv og spalter og lever dermed op til BAT-kravene i henhold til BREF-dokumentet.

Der bygges ikke nyt i forbindelse med revurderingen.

Fravalg af staldteknologi – under hensyn til proportionalitetsprincippet

Forsuring

Indenfor svinebrug har svovlsyrebehandling af gylle betegnelsen BAT-kandidat jf. BAT-byggeblad 103.04-54 og 106.04-56. Det indikerer, at miljøeffekten i forhold til udgiften er høj.

Et gylleforsuringsanlæg har en anlægsomkostning på ca. 1.000.000 kr., og en levetid på ca. 10 år. Der er ikke erfaringer eller data fra praksis, som understøtter dette, så vurderingen er foretaget ud fra et aggressivt miljø (syre).

Forsuringsanlægget kan medføre lugtgener (svovlbriinter).

Der regnes med driftsomkostninger i størrelsesordenen 100.000 kr. til svovlsyre/år og 15-20.000 i el-omkostninger årligt.

Ålborg Portland har lavet forsøg med svovlsyre og betonkvalitet, og har man stalde fra før 2000 garanterer de ikke at betonen holder. Man kendte for lidt til betonkvaliteten på det tidspunkt.

Da alle stalde er fra før 2000, skønnes det ikke, at være en løsning at etablere gylleforsuring på denne ejendom. Rørføringen i staldene er heller ikke forberedt til gylleforsuring, og i dette tilfælde er der udelukkende tale om eksisterende byggeri og ikke noget nybyggeri.

Da produktionen bl.a. bygger på gylleaftalearealer kommer ikke al fortjenesten i form af mere kvælstof i gyllen den pågældende landmand til gode, og prisen pr. kg reduceret N vil være betydelig højere. Desuden er landmanden tilmeldt Måbjerg BioEnergy (biogasanlæg) – når dette realiseres vil landmanden ikke selv få mergevinsten i marken.

Disse ting tilsammen medfører, at der ikke er tale om proportionalitet ved indførelse af denne teknologi på ejendommen, og teknologien kan derfor ikke betegnes som BAT på denne ejendom.

Luftrensning

Luftrensning med syre til fjernelse af ammoniak har fået status af BAT iflg. det nyeste BAT-byggeblad. Der er i byggebladet lavet beregninger på nye stalde, hvor prisen bliver 12 kr. pr. slagtesvin for 100 rensning. Når det skal etableres i eksisterende stalde er det dog en hel anden, højere pris, idet luften skal samles i fælles enheder.

Kemisk luftrensning af 60% af afgangsluften er omtalt i BAT-byggeblad 106.04-58 (arkiveret 2007) med en reduktion af ammoniakfordampningen på ca. 50% og en meromkostning på ca. 8 kr. pr. produceret slagtesvin.

Biologisk luftrensning har vist en bedre lugtreducerende effekt end kemisk luftrensning. Der er imidlertid en del problemer med tilstopning af filtre, ligesom der ikke er foretaget en økonomisk evaluering af biologisk luftrensning. Der arbejdes fortsat intenst på udviklingen af driftsikre anlæg til kemisk og biologisk luftrensning. Hverken kemisk eller biologisk luftrensning er beskrevet i BREF-dokumentet.

Der etableres ikke kemisk eller biologisk luftrensning i staldanlægget pga. prisen.

Gyllekøling

Gyllekøling er beskrevet i BAT-blad "Køling af gyllen i svinestalde".

Gyllekøling vil ikke kunne etableres uden at skulle bryde gulvene op i staldene, og det anses ikke som en reel mulighed.

Gyllekøling fravælges, da det heller ikke vil være muligt at anvende overskudsvarmen fra anlægget. Samfundsmæssigt vil det være en dårlig idé at lukke varmen ud til gråspurvvene.

Overdækning af gylletanke

- Der er teltoverdækning på de to gylletanke. Der overvejes overdækning på den sidste tank.
- Gyllen er konstant overdækket med et tæt og stabilt flydelag. Flydelaget kontrolleres jævnlige, hvilket sikrer, at der altid er minimal emission af ammoniak.

På baggrund af ovenstående vurderer Struer Kommune, at bedriften, samlet set, lever op til principperne i BAT

Fjernelse af vilkår

Fra den eksisterende godkendelse og tillæg fjernes følgende vilkår:

Vilkår 1.3 Reguleres af anden lovgivning.

Vilkår 4.2 Reguleres af anden lovgivning.

Vilkår 4.3 Reguleres af anden lovgivning.

Vilkår 6.4 Reguleres af anden lovgivning.

Vilkår 6.5 Reguleres af anden lovgivning.

Vilkår 6.6 Reguleres af anden lovgivning.

Vilkår 6.7 Reguleres af anden lovgivning.

Partshøring

Sagen er sendt i partshøring til naboer, som ligger indenfor konsekvensradius for lugt, dvs. naboer indenfor 686 m.

SAMLET VURDERING

Med de miljømæssige forhold, der følger af godkendelsens og revurderingens vilkår, er det Struer Kommunes vurdering, at der på lokaliteten fortsat kan drives svineproduktion som hidtil. Det er vurderet, at bedriften lever op til principperne i BAT som hidtil.

For at præcisere størrelsen af produktionstilladelsen på bedriften, er vilkår 1.2 i den eksisterende godkendelse ændret. Endvidere er der tilføjet nye kontrolvilkår, som bl.a. kan eftervise, at lugt fra produktion og gødningshåndtering ikke give anledning til flere miljøpåvirkninger, end der blev lagt til grund for vilkårene i den gældende miljøgodkendelse (vilkår 6.9).

For at kunne kontrollere, at bedriften overholder vilkår om markdriften er der indføjet et nyt vilkår 6.10 om, at dokumentation af sædskifte- og gødningsplaner, forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) m.v. opbevares i mindst 5 år og forevises på forlangende.

For at sikre forurening af jord og grundvand er der indsat et nyt vilkår om, at farligt affald (olie og kemikalieaffald) skal opbevares på befæstet areal med overdækning og uden mulighed for afløb (nyt vilkår 7.1).

Endelig er der tilføjet et vilkår om, at virksomheden skal føre journal over dens produktionsniveau for antal og vægt af smågrise og slagtesvin (vilkår 6.11).

I forbindelse med revurderingen er det derfor besluttet, at der skal gives påbud om, at ovennævnte forhold skal reguleres ved nye vilkår som efter miljøbeskyttelseslovens §§ 41 og 72.